

Pellervon
taloustutkimus

Lausunto
9.12.2021

Pellervon taloustutkimus PTT:n lausunto Tarkastusvaliokunnalle

K 22/2021 vp Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle: Finanssipolitiikan valvonnan raportti 2021

Finanssipolitiikan valvonnan raportin näkemykseen, että finanssipolitiikan viritys on ollut korona-aikana tarkoituksenmukainen, voi hyvin yhtyä. Vuonna 2020 reilusti alijäämäisellä julkisella taloudella tuettiin taloutta ja tasattiin talouden laskun vaikutuksia. Vuonna 2021 talouden toipuminen oli nopeaa, mutta elvyttävät toimet olivat kuitenkin edelleen perusteltuja, koska niillä oli tarkoitus varmistaa talouden toipumista. Vuoden 2022 finanssipolitiikka olisi taas ollut ennakkollisesti kiristävää ja suhdannetta tasaavaa.

Pidemmällä aikavälillä julkisen talouden epätasapaino täytyy kuitenkin korjata samoin kuin vastata ikääntymisen aiheuttamiin menopaineisiin. Ennen muuta pitää tehdä työllisyyttä ja talouskasvua vahvistavia toimia. Raportin mukaan hallituksen päättämien työllisyystoimien julkistaloutta vahvistava vaikutus on vaatimaton. Tähän voi yhtyä. Hallitus on päättänyt lukuisista työllisyyttä parantavista toimista, mutta niiden vaikutus työllisyyteen jäänee kuitenkin tavoitteita vaatimattomammaksi. Lisäksi monet toimet lisäävät julkisia menoja, mikä heikentää työllisyystoimien positiivisia vaikutuksia julkiseen talouteen.

Finanssipolitiikan liikkumavaraa on koronakriisin aikana lisätty sekä sääntöjen puitteissa että niistä poikkeamalla. Tämä on kuitenkin ollut pääosin perusteltua kriisin poikkeuksellisen luoteen takia. Nopeasta toipumisesta huolimatta Suomen talous ei ole toipunut vielä aiemmalle kasvu-uralle ja kriisi jätti jälkeensä myös ongelmia, joita joudutaan korjaamaan vielä pitkään.

Finanssipolitiikan uskottavuuden säilyttäminen olisi kuitenkin vaatinut kehyksiin palaamista ja kurinalaista finanssipolitiikka loppuhallituskauden ajan. Ukrainan sota on kuitenkin uudelleen muuttanut tilannetta.

Finanssipolitiikan säännöt

Raportissa nostetaan esiin myös EU:n finanssipolitiikan uudistaminen, jonka valmistelu on käynnissä. Raportissa kuvata hyvin nykyisten sääntöjen teknisiä ongelmia ja aivan oikein korostetaan tarvetta arvioida suhdannetilannetta monipuolisesti, toisiaan täydentävillä menetelmillä. EU:n finanssipolitiikan sääntelyssä on pyritty löytämään teknisiä sääntöjä, jotka toimisivat yleispätevästi. On kuitenkin toiveajattelua, että voitaisiin löytää yksinkertaiset säännöt, jotka toimisivat hyvin käytännön tilanteissa edes pääosan ajasta.

Olemme lausuneet jo aiemmin Valtiovarainvaliokunnalle Komission tiedonannosta talouspolitiikan EU-koordinaation arviosta, jonka yhteydessä kirjoitimme myös tarpeesta muuttaa sääntöjen luonnetta, niin että ne sitouttaisivat hallitukset vastuullisen finanssipolitiikan harjoittamiseen, pelkän sääntöjen kirjaimen täyttämisen sijaan.

Kansallista vastuuta ja valvontaa olisi syytä korosta. Kansallinen ohjaus tarvitsi kuitenkin yhteisesti hyväksytyt EU-tason raamit. Niiden tulisi sallia merkittävät alijäämät vain talouden kestävästä kehitystä tukevien hankkeiden rahoittamiseksi ja suhdannevaihteluiden tasaamiseksi.

Ukrainan sota ja finanssipolitiikka

Venäjän hyökkäys Ukrainaan on muuttanut turvallisuusympäristön lisäksi myös talouspolitiikan ympäristön. Sota Euroopassa tuo väistämättä tarpeen reagoida myös finanssipolitiikalla. Tarve lisätä julkisia menoja Suomessa ja koko EU:ssa on ilmeinen. Ainakin akuutti humanitaarinen kriisi, puolustukseen voimavarojen parantaminen, pikainen energiasiirtymää, hintojen nousun vaikutusten pehmentäminen ja Ukrainan jälleenrakennus tulevat lisäämään tarvetta menojen lisäykselle.

Sodan takia EU:n finanssipolitiikan säännöt jatkavat tauolla. Tästä ja menopaineista huolimatta finanssipolitiikassa on syytä noudattaa malttia ja kurinalaisuutta. Finanssipolitiikasta ei ole syytä tehdä ylimääräistä epävakauden lähdettä. Myös kriisioloissa tehdyt tarpeelliset menojen lisäykset tulevat maksettaviksi ja tehdyt panostukset ovat jostain muusta pois. Tämä on hyvä pitää mielessä päätöksiä tehdessä. Menonlisäykset pitääkin aina pystyä perustelemaan kriisin liittyvillä välttämättömyillä syillä.

Lisätietoja:

Janne Huovari
040 164 8141
janne.huovari@ptt.fi